
СЕЋАЊЕ НА МИРОСЛАВА ЈОВАНОВИЋА

Др Христо Беров, асистент

Димитар Григиров, асистент

Историјски факултет Софијског универзитета, Софија

Мирослав Јовановић и балканска сарадња два европска факултета

Професор Мирослав Јовановић, за пријатеље Мики, био је изузетно симпатичан човек, харизматична особа. Мики је био невероватно оригиналан и шармантан саговорник, обдарен широким општим знањем, те изванредним смислом за хумор. И зато смо ми убеђени да би професор Мирослав Јовановић ценио горе наведени наслов.

Проф. др Мирослав Јовановић је изузетно допринео развоју односа између бугарског и српског историографског академског круга. Својим широким контактима у Бугарској професор Јовановић је био основни инспиратор и организатор размене предавача и студената између београдског и софијског универзитета. Захваљујући њему већи број бугарских предавача, доктораната и студената имао је могућност да посети Београд, и тиме подстакне своја истраживања. Односно, Универзитет у Софији обезбедио је боравак немалом броју српских колега у оквиру те сарадње. Као резултат његових напора било је спроведено неколико научних конференција и радионица, а бугарско–српска универзитетска историографска конференција била је на свом путу да постане традиционална.

Први озбиљнији контакти Мирослава Јовановића с Бугарском били су везани за његово велико научно и приватно пријатељство с професором Милчом Лалковим и са професором Андрејем Пантевим. Два велика бојана на Историјском факултету имала су веома различите научне приступе, али то што их је уједињавало у њиховим историографским истраживањима и у њиховим предавачким активностима, била је оригинална мисао и одбијање догматизма. Није случајно да их је Мирослав Јовановић тако ценио и био исто тако цењен са њихове стране. Чести неформални контакти професора Јовановића са бугарским колегама полако су прерасли у формалну сарадњу са административне тачке гледишта, односно у уговоре склопљене између Историјског факултета

Софијског универзитета и Филозофског факултета Београдског универзитета. Склапање уговора између факултета остварило се као резултат иницијативе професора Мирослава Јовановића, професора Ивана Илчева и доцента Наума Кајчева.

И док је Мирослав Јовановић остао водећа фигура ове сарадње на Филозофском факултету, Историјски факултет Софијског факултета се у тој сарадњи могао описати српско-хрватским изразом „бугарска скупштина“, па би се могла набројати имена многих људи задужених за билатералну размену – декан факултета професор Пламен Митев, заменик декана доцент Тодор Попнеделев, доцент Михаил Груев, доцент Алексеј Каљонски, доцент Александар Николов и други.

Треба истаћи да су, поред формалних уговорних односа, посао у ствари водили лична иницијатива, ентузијазам и смисао за хумор. Израз полако-полако (*уваџ уваџ*) био је руководећи. Осим тога, професор Јовановић се са осмехом односио према томе, јер је за неке бугарске колеге *мајана* значило следеће године. Чак и без напетости у гласу. Православно стрпљење и скромност показао је професор Јовановић и кад је први српски студент Ненад Стошић дошао усред зиме у складу са уговором, те је био смештен у бруталној соби софијског Студентског града где се суочио са белом смрћу. На његове жалбе бугарска страна је мирно узвратила: „Зар ниси био ти у војсци?“. Касније су бугарске колеге демонстрирале исто разумевање кад је европска интеграција Србије довела до недостатка финансијске ликвидности у целој земљи, и посебно на Филозофском факултету, што је довело до прекида исплаћивања стипендија младим истраживачима из Софије. На крају крајева, упркос свему томе, по мишљењу многих колега, ова је сарадња испала један од најуспешнијих билатералних уговора, са највећим бројем учесника који су се њиме користили – студенти, докторанти, професори. За то највећу заслугу има професор Јовановић. Без њега се не би ништа постигло. Или скоро ништа.

У резултату сарадње између та два факултета, у чијој основи је био професор Јовановић, појавио се низ публикација истраживача из Београда и Софије. Ту је добар пример *Годишњак за друштвену историју* и часопис *Анамнеза*. Одбрањено је било више докторских и магистарских радова који су исто тако били резултат билатералне сарадње.

Професор Мирослав Јовановић је имао и много идеја које су остале неостварене. Још увек нису изашли зборници са заједничких конференција, није се остварила књига о српским и бугарским карикатурама, још увек није написан ни заједнички магистарски/мастер програм за оба факултета – ту идеју је професор Мирослав Јовановић подржавао и покушавао је реализирати уз помоћ професора Илчева и професора Митева са бугарске стране.

Наравно, аутори ових успомена би могли да испричају још много личних прича везаних за сарадњу оба факултета, а највише за личне контакте с професором Јовановићем – а приватни сусрети су за нас били права школа, у ствари не би било погрешно да се каже – права научна специјализација. Никад нећемо заборавити како је после представљања једне књиге Мики, неиздржавши, рекао: „Сматрам да није знак доброг укуса када представљајући туђу књигу говоримо десет минута о себи и два минута о ономе што представљамо“.

У закључку ћемо рећи да је услед смрти професора Мирослава Јовановића, упркос постојећем уговорном основу, којем треба само формални наставак, тек један-једини српски докторант посетио Софију и ни један студент. Са бугарске стране – ниједан студент, ниједан докторант, ниједан предавач. На Балкану често харизматични ауторитет значи више од бирократског ауторитета. Понекад има и позитивнију функцију.